

*Forstner Róbert*¹

Az európai bűnügyi együttműködés nemzetközi vonatkozásban

European Cooperation in Criminal Matters in an International Context

A bűncselekmények üldözése minden állam számára rendkívül meghatározó feladat. Ma azonban már nem lehet a bűnüldözésről csak egy adott állam vonatkozásában beszélni, hiszen a modern technológia fejlődése, a szervezett bűnözési formák előtérbe kerülése és a kábítószer-kereskedelem nemzetközivé válása következtében a határokon átnyúló bűnözés is széles körűvé vált. Az európai bűnügyi együttműködés célja nemcsak a tagállamok közötti büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés biztosítása, és a határokon átnyúló azonban a Közösség határait át nem lépő bűnözés felszámolása, hanem az olyan államokkal való együttműködés is, amelyek, habár nem tagjai az Európai Uniónak, mégis érintettek egy vagy akár több olyan bűncselekményben, amelynek átvitt értelemben a Közösség is sértettje. Az Eurojustnak van jelentős szerepe tehát abban, hogy a Közösség biztonságosabb legyen. A fent említett problémák kiküszöbölése végett az Eurojust egy nemzetközi hálózatot hozott létre, amelynek nem uniós államok is a tagjai, és amelyek így a Közösséggel együttműködnek, az Ügynökséghez delegált ügyészeiken keresztül. Természetesen a Közösség más szervek vonatkozásában is törekszik a büntetőügyekben való széles körű együttműködésre, ilyen a rendőri együttműködés szerve az Europol, amelynek szerepe az információgyűjtésre, valamint olyan szakértelem kidolgozására helyezi a hangsúlyt, amely még hatékonyabbá teszi a bűncselekmények üldözését. Mindezek mellett az EU igyekszik nemzetközi megállapodásokkal is biztosítani a határokon átnyúló bűnözéssel szembeni fellépést. Tanulmányomban arra kívánok rávilágítani, hogy az Európai Unió miként működik együtt a bűnüldözés tekintetében olyan államokkal, amelyek nem tagjai a Közösségnek. Továbbá, hogy ezen együttműködés milyen módszerekkel szolgálja az egyes bűncselekmények felderítését.

Kulcsszavak: közösség, Eurojust, Europol, nemzetközi, bűnüldözés

¹ Doktori hallgató, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Doktori Iskola, e-mail: forstnerrobert28@gmail.com

Law enforcement is a key task for every state. Today, however, law enforcement is no longer a national issue, as the development of modern technology, the rise of organised forms of crime and the internationalisation of drug trafficking have led to a high level of cross-border crime. European cooperation in criminal matters aims not only to ensure judicial cooperation between Member States in criminal matters and to combat cross-border crime outside the Community's borders, but also to cooperate with States which, although not members of the European Union, are involved in one or more offences of which the Community is a victim. Eurojust therefore plays an important role in making the Community a safer place. In order to overcome the problems mentioned above, Eurojust has set up an international network of non-EU Member States which cooperate with the Community through their prosecutors seconded to the Agency. Of course, the Community also seeks to cooperate extensively in criminal matters with other bodies, such as Europol, the police cooperation body, whose role focuses on gathering information and developing expertise to make the prosecution of crime even more effective. In addition, the EU is also seeking to ensure that cross-border crime is tackled through international agreements. In my study, I want to highlight how the European Union cooperates with non-EU countries in the field of law enforcement. I will also look at the ways in which this cooperation helps to detect specific crimes.

Keywords: community, Eurojust, cooperation, Europol, law enforcement

Az Európai Unió külpolitikája és a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés közös pontja, hogy az integráció kezdeti szakaszában e két terület a tagállamok szuverenitásához tartozott, vagyis azok nem képezték az együttműködés tárgyát. A Közösségnek azonban hamar rá kellett döbennie arra, hogy az együttműködés külpolitikai szinten való megjelenítése elengedhetetlen az integráció elmélyítéséhez, valamint a biztonság és a függetlenség megóvásához. A közös külpolitika képe a hetvenes évekre kezdett meghatározóan kirajzolódni az Európai Politikai Együttműködés keretében, amelyet a lisszaboni szerződés által bevezetett reformok alakítottak át, így jött létre a közös kül- és biztonságpolitika, amely rövid időn belül az Európai Unió tagállamai közötti együttműködés fontos terepévé vált.² A maastrichti szerződés megeremtette az Unió hárompilléres szerkezetét, és a büntetőügyekben való együttműködést a harmadik pillérben helyezte el. A harmadik pillér egy kormányközi alapon szervezett struktúraként képeződött le, amelyben a tagállamok közös fellépése volt meghatározó, ugyanakkor a hatékonyság érdekében igénybe vehették a közösségi szerveket és intézményrendszert.³ Majd az idő előrehaladtával a 2009. december 1. napján hatályba lépő lisszaboni szerződés jelentős változást hozott a bel- és igazságügyi együttműködés területén, megszüntetve a korábbi első és a harmadik pillérbéli megosztottságot, és egyben eltörölte a pilléres rendszert.⁴ Továbbá megjelenítette a kölcsönös elismerés elvét, amely alapján „az Európai Unióban a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés a büntetőügyekben hozott bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének

² SZABÓ et al. 2018: 389.

³ CSÁSZÁR 2011: 2.

⁴ FAZEKAS 2012: 53.

elvén alapul, és magában foglalja a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítését”.⁵ Ez azonban komoly kihívást jelentett a tagállamok számára, ugyanis Európa-szerte olyan ítéletek váltak elismerhetővé, amelyek nem valamennyi tagállamban megjelenő egységes szabályozáson alapultak.⁶

A lisszaboni szerződés az EU külső tevékenységének célját a 21. cikk (2) bekezdésében határozza meg. Az érintett bekezdés kimondja, hogy: „Az Unió közös politikákat és tevékenységet határoz meg és hajt végre, és a nemzetközi kapcsolatok minden területén magas szintű együttműködés kialakításán munkálkodik annak érdekében, hogy: a) megvédje értékeit, alapvető érdekeit, biztonságát, függetlenségét, és integritását.” Jelenleg ez a terület a szabadság, a biztonság és a jogérvényesülés térségéhez tartozik, ami az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 4. cikke alapján a megosztott hatáskörökhöz sorolható.

A 21. században egyértelműen megállapítható, hogy a határokon átnyúló bűnözés komoly kihívást jelent az egyes államok számára. A bűnelkövetők igyekeznek mindent megtenni annak érdekében, hogy több államot behálózva jelentős illegális profitra szert téve kövessenek el súlyos bűncselekményeket, és természetesen, hogy kivonják magukat a büntetőjogi felelősségre vonás alól. Értelemszerű tehát, hogy az államoknak kölcsönösen együtt kell működniük az egyes határokon átnyúló bűncselekmények felszámolása és a bűnözők kézre kerítése érdekében. A legutóbbi évtizedben azonban Európában a politikai és gazdasági integráció az államok összekapcsolódásának és kölcsönös függésének olyan új minőségét hozta létre, amely az állami szuverenitás jelentős mértékű korlátozásával járt a büntetőjog területén is. A tagállamok büntetőjogi fellépésének összehangolása meglehetősen sokrétű, magában foglalja a belső büntetőjog-hatóság kiterjesztését a bűnözők felelősségre vonásának biztosítása érdekében, a nemzetközi bűnügyi jogsegély továbbfejlesztését, egyes büntetőjogi tényállások egységes szabályozását, a jogi személy büntetőjogi felelősségének megteremtését.⁷ A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés ma is kormányközi alapon működik, vagyis a tagállami akaratok összeredőjének van meghatározó jelentősége az érintett területen. Mindezek alapján a Tanácsbéli döntéshozatal igyekszik előmozdítani e terület megfelelő működését.

Az Európai Unió hitet tett a több országot érintő szervezett bűnözés, a terrorizmus elleni harc mellett. Ezért számos intézményt és ügynökséget hozott létre annak érdekében, hogy e súlyos bűncselekményekkel szemben hatékonyan fel tudjon lépni. Azonban az említett kriminalizált magatartások nem csak a Közösség tagállamait érintik, gyakran érkeznek az elkövetők harmadik országokból, így az Unió számára fontos az együttműködés olyan államokkal is amelyek, habár nem tagjai az Uniónak, mégis érintettek a nemzetközi bűnözésben.

Így az Unió külpolitikai tevékenységének céljai között említett biztonság széles körben kapcsolódik az Európai Bűnügyi Együttműködéshez, amely e tekintetben nemcsak a tagállamok egymás közötti együttműködését, hanem a harmadik államokkal való együttműködést, és az egyes nemzetközi szervezetekkel való kooperációt is jelenti.

⁵ ALFÖLDI 2011: 16.

⁶ ALFÖLDI 2011: 16.

⁷ LIGETI 2002: 73.

Az Unió harmadik országokkal való együttműködésében a büntetőügyek terén nagyon komoly szerepet játszik az Eurojust és az Europol működése, hiszen ezek a szervezetek igyekeznek felvenni a harcot az egyes súlyos bűncselekményekkel. Továbbá kiemelt jelentősége van az egyes harmadik országokkal kötött megállapodásoknak is, ugyanis e tekintetben tud nemzetközi szinten kibontakozni a Közösség büntetőügyekben folytatott együttműködésre irányuló célja.

Az Európai Igazságügyi Együttműködési Egység (Eurojust) szerepe

A szervezet létrejötte és feladata

Az Európai Unió létrejöttével a hagyományos bűnügyi együttműködés keretei is kiszélesedtek, ezzel létrehozva az igazságügyi együttműködést, amelyben jelentős szerepet kaptak a nemzetállamok ügyészei is.⁸ A szervezet története az 1999-es tamperei csúcson született átfogó döntéshez vezethető vissza, amelynek célja egy olyan ügyészi szerv létrehozása volt, amelynek feladata az igazságügyi együttműködés és a koordináció. E döntés megvalósítása a nizzai szerződés aláírásához kapcsolódik, amelynek köszönhetően a hágai székhelyű szervezet 2001 márciusában kezdte meg a működését.⁹

Az Eurojust tevékenységét az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 85. cikke határozza meg akként, hogy a szervezet feladata a kettő vagy több tagállamot érintő súlyos bűncselekmények kivizsgálása, valamint az ezzel kapcsolatos büntetőeljárás lefolytatására jogosult nemzeti bűnüldöző hatóságok közötti megfelelő koordináció és együttműködés támogatása és erősítése a nemzeti hatóságok, illetve az Europol által végzett operatív cselekmények és az általuk szolgáltatott információk alapján. Tehát e feladatok elsősorban a nemzeti hatóságok előtti nyomozások megindítására, valamint a büntetőeljárások összehangolására, továbbá az igazságügyi együttműködés elmélyítésére fognak irányulni. A szervezet évente mintegy 17%-kal több segítségnyújtási megkeresést regisztrál, amely miatt a szervezet működési kapacitásait folyamatosan bővítik, hogy megfeleljen a vele szemben támasztott igényeknek.¹⁰ Ez természetesen azt mutatja, hogy a tagállamok bíznak az érintett uniós szervben és igénylik azok segítségét a büntetőügyek terén való hatékony fellépés végett.

Az Eurojust tevékenységének nemzetközi oldala

A szervezet tevékenységének nemzetközi vonatkozását illetően fontos hangsúlyozni, hogy az Eurojust lehetőséget teremt az egész világon a joghatóságához való hozzáféréshez, tekintettel arra, hogy a súlyos bűncselekmények elkövetésének száma folyamatosan

⁸ BLASKÓ–BUDAHÁZI Árpád 2019: 42.

⁹ BLASKÓ–BUDAHÁZI 2019: 42.

¹⁰ TURMO 2020: 1247.

emelkedik, és a bűnelkövetők az Unió külső határait is átlépik. A harmadik államokkal való együttműködés pedig ezért nagyon hangsúlyos, hiszen a folyamatosan növekvő globalizáció és digitalizáció miatt az egyes államoknak olyan kihívásokkal kell szembenézniük, mint az embercsempészás és az emberkereskedelem, valamint a terrorizmus. Az Eurojust folyamatosan törekszik együttműködési megállapodások megkötésére az egyes harmadik államokkal, amelyek saját döntésük alapján a szervezettel vállalt együttműködés keretében összekötő ügyészt is delegálhatnak az ügynökség kötelékébe. Jelenleg az Eurojust 12 harmadik állammal kötött együttműködési megállapodást, amelyből nyolc összekötő ügyészt is delegált, ilyen például az Amerikai Egyesült Államok, Svájc, Szerbia és Montenegró. Természetesen vannak olyan harmadik államok, amelyek nem delegáltak összekötő ügyészt, viszont együttműködésüket igyekeznek érvényre juttatni a szervezettel, ilyen Moldova, Liechtenstein és Izland is.¹¹

Az Eurojust eszközeit illetően az európai elfogatóparancs és az európai nyomozási határozat, amely igazán lényeges, viszont a nemzetközi szinten a bűncselekményekkel szemben folytatott küzdelem vonatkozásában a közös nyomozócsoportok létrehozása a kiemelkedő. Az Eurojust 2009 óta segíti az egyes államokat olyan jogi megállapodások megkötésében, amely alapján bírók, ügyészek és az egyes államok nyomozó hatóságai működnek együtt a nemzetközi nyomozások lefolytatása érdekében. A szervezet szerepe e vonatkozásban annak vizsgálata, hogy egyáltalán érdemes-e közös nyomozócsoportot létrehozni, és amennyiben igen, akkor az ügynökség vállalja a közreműködést a közös nyomozócsoport létrehozására irányuló megállapodás megszövegezésében, a nyomozati és bűnüldöző stratégiák kidolgozásában, valamint pénzügyi és logisztikai támogatásokat nyújt az utazás, a tolmácsolás és a bizonyítékok átszállítását illetően, emellett közreműködik a felszerelésekölcsönzésben is.¹²

Ezek alapján látható, hogy az ügynökség büntető igazságszolgáltatásban betöltött szerepe rendkívül széles körű, és a határokon átnyúló bűnözéssel szembeni fellépés, valamint a büntetőjogi felelősségre vonás érdekében jelentős eszközöket kíván érvényesíteni. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy az Eurojust nyitott a harmadik államokkal való együttműködési megállapodások megkötésére és ezen keresztül a kooperáció biztosítására.

A szervezet működése a gyakorlatban

Az Eurojust tevékenysége széles körben átfogja az Európai Uniót érintő valamennyi bűncselekmény elleni hatékony fellépés problémakörét, akciók és eseti kooperációk egész sora figyelhető meg a szervezet tevékenységét illetően. A teljesség igénye nélkül – tekintettel arra, hogy nagyszámú terület lenne felsorolható a szervezet működését illetően – kívánok bemutatni néhány olyan területet, amelyeken az Eurojust szerepe jelentős a hatékony bűnüldözés terén.

¹¹ Lásd: www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2020-12/2020-08_Generic-factsheet_public_Final4_HU.pdf

¹² Lásd: www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2020-12/2020-08_Generic-factsheet_public_Final4_HU.pdf

A nemzetközi kiberbűnözés elleni akció

Már az 1970-es évektől megfigyelhető a számítástechnika térhódítása, amely a számítógépek elterjedését és magánszemélyek számára hozzáférhetővé válását eredményezte. A gyártók számának növekedése, a miniaturizálás és a tömegtermelés ezen a piacon új bűncselekmények megjelenéséhez vezetett.¹³ Széles körű szabályozás volt megfigyelhető az informatikai eszközökkel elkövetett bűncselekmények vonatkozásában, kezdetben az Európa Tanács majd később az Európai Unió részéről is. E területen a stockholmi program továbbvitelét jelentette a 2013/40/EU irányelv az információs rendszerek elleni támadásokról; az irányelv célja az informatikai bűncselekmények tényállásaira és szankcióira vonatkozó javaslatok megtétele. A közös szabályrendszer feladata az, hogy közelítse a tagállamok büntetőjogát, ezzel tegye hatékonyabbá a bűnügyi jogsegélyt, valamint a tagállamok nyomozó hatóságai, az Europol, az Eurojust és az ENISA közötti együttműködést.¹⁴ A számítástechnikai bűnözéssel szembeni összefogás egyik jó példája az Eurojust francia irodája által indított ügy:

Egy 2019-ben felfedezett, magasán szervezett bűnözői hálózat különböző eszközöket alkalmaz (többek között a LockerGoga és a MegaCortex zsarolóvírusokat), hogy világszerte veszélyeztesse az informatikai rendszereket. Ezek között megtalálhatók a próbálgató támadások, a SQL-befecskendezések, a lopott hitelesítő adatok és a rosszindulatú tartalmú adathalász e-mailek. A rosszindulatú szoftver észrevétlen marad a veszélyeztetett rendszerekben, néha hónapokig, ami lehetővé teszi a további terjedését. A bűnözők főként nagyvállalatokat vesznek célba, és ezzel számos vállalat működését gyakorlatilag megbénítják. A váltságdíjakat a támadók bitcoinban követelik a visszafejtő kulcsokért cserébe. A nem kevesebb mint 71 országban előforduló támadások hatásai sok károsult számára pusztítóak. 2019-ben az Eurojust francia irodája megindítja az ügyet, amelyben három tagállam, öt harmadik ország és az Europol kezd nyomozásba. A francia hatóságok kezdeményezésére 2019 szeptemberében közös nyomozócsoport jön létre Franciaország, az Egyesült Királyság, Norvégia és Ukrajna között a bűncselekmény nagyságának, összetettségének felderítése érdekében, hogy ennek megfelelően közös stratégiát dolgozzanak ki. A közös nyomozó csoport pénzügyi és operatív támogatást kapott az Eurojusttól, valamint az Europoltól is. A közös nyomozócsoportok szorosan együttműködnek az Amerikai Egyesült Államokban és Hollandiában független vizsgálatokat végző kollégáikkal. 2019–2020 között hét kordinációs ülést tartanak, az igazságügyi együttműködés és az információcsere biztosítása érdekében, amelyhez az Eurojust digitális igazságügyi szakértői támogatást és kiberhírszerzést biztosít. 2021. október 26–27. között különböző joghatóságokban több nagy horde rejű ügyben nyomozás alatt álló 12 magánszemélyt vesznek célba egy közös művelet keretében, amelyben Ukrajna, Svájc, Franciaország, Hollandia, Norvégia, Franciaország és az Egyesült Államok vesz részt. Több mint 50 külföldi nyomozót, köztük hat

¹³ NAGY 2020: 45.

¹⁴ NAGY 2020: 49.

Eurojust-szakértőt küldenek Ukrajnába, hogy segítsenek a közös akcióban. Több mint 52 ezer USD készpénzt és 5 luxusautót, valamint elektronikus eszközöket foglalnak le törvényszéki vizsgálat céljából, amelynek során további bizonyítékokat gyűjtenek, és új nyomozási szálakat tárnak fel.¹⁵

Fellépés a csalásokat elkövető bűnszervezettel szemben

A nemzeti nyomozóhatóságok és az ügyészségek tevékenységének összehangolása elsődleges feladat az uniós országokat érintő súlyos és szervezett bűncselekmények leküzdése érdekében. Ez alapján az Uniónak arra kell törekednie, hogy előmozdítsa a bűncselekmények elkövetőinek gyors és eredményes felelősségre vonását. Az Eurojust ennek érdekében koordinációs értekezleteket tart, közös nyomozócsoportokat finanszíroz, amelyek tevékenységéhez szakértők közreműködését is biztosítja, illetve koordinációs központokat szervez.¹⁶ A határokon átnyúló csalások nagyon komoly fenyegetést jelentenek valamennyi tagállamra nézve, így az alábbi példa is jól mutatja, hogy milyen hatékony összefogásra van szükség a megfelelő fellépés érdekében.

A tényállás szerint egy bűnszervezet négy különböző online befektetési csalás révén több ezer áldozatot csapott be Európa-szerte, mintegy 30 millió euró becsült összeg értékben. 2021 májusában került sor a közös akciónapra, amelyet hét országban hajtottak végre. Az akció során német nyomozókat és rendőröket vetettek be, és számos házkutatást végeztek Bulgáriában, Izraelben, Svédországban, Észak-Macedóniában és Lengyelországban. Az európai elfogatóparancsok alapján az akciónap során hat gyanúsítottat tartóztattak le, akik magas kockázatú opciókkal, kriptovalutákkal kapcsolatos hamis kereskedelmi rendszert szerveztek, és manipulált szoftvereket használtak a károsultak állítólagos tőkenyerességének előidézésére. Ingatlanokat, luxusautókat és bankszámlákat foglaltak le több millió euró értékben. Az Eurojust egy koordinációs központot hozott létre az akciónap sikeres lebonyolítása érdekében, és segítséget nyújtott az európai elfogatóparancs, az európai nyomozási határozat és a kölcsönös jogsegélyekkel kapcsolatos megkeresések végrehajtásával, illetve a vagyontárgyakra és a bankszámlákra vonatkozó tanúsítványok befagyasztásával kapcsolatban.¹⁷

E két példa is kellően tükrözi, hogy az Eurojust igyekszik komoly részt vállalni a Közösséget és a harmadik államokat érintő bűncselekmények felderítésében és a bűncselekmények elkövetőinek kézre kerítésében. Ehhez természetesen komoly együttműködésre van szükség a felek között, hiszen a határokon átnyúló bűnözés kockázatai csak széles körű kooperáción keresztül csökkenthetők. Ezek alapján viszont megállapítható, hogy az Eurojust a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés egyik kiemelt tartóoszlopa.

¹⁵ Lásd: www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-annual-report-2021-hu.pdf

¹⁶ SZABÓ 2018: 171.

¹⁷ Lásd: www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-annual-report-2021-hu.pdf

A rendőrségi szervezet a bűnügyi együttműködés terén

Az Europol létrejötte és feladata

Az Európai Rendőrségi Hivatal felállításáról az 1992-ben aláírt maastrichti szerződés rendelkezett. A szervezet kialakítását Helmut Kohl német kancellár sürgette, aki egy Luxembourgban tartott konferencián irányozta elő egy az FBI-hoz hasonló rendőrségi szerv létrehozását, amely biztonságot nyújt az európai polgárok számára. Az Europol kábítószeregységként kezdte meg működését, azonban az idő múlásával szerepe egyre inkább nőni kezdett, amely átfogta a bűnüldözés meghatározó területeit, így biztosítva a társadalom védelmét a bűncselekmények elkövetésével szemben. A szervezet hatásköre 2002-től kiterjedt a nemzetközi bűnözés minden súlyos formájával szembeni fellépésre.¹⁸

Az Európai Parlament és Tanács rendeletének 4. cikke alapján az Europol feladata, hogy támogassa és megerősítse a tagállamok illetékes hatóságainak fellépését és a kölcsönös együttműködést a két vagy több tagállamot érintő súlyos bűncselekmények, a terrorizmus, valamint az uniós politikák alkalmazási körébe tartozó közös érdekeket sértő bűncselekményformák és az azok elleni küzdelem terén. Ennek érdekében elsődleges tevékenysége az információk gyűjtésére, tárolására, kezelésére, elemzésére és cseréjére irányul, valamint az információk és támogatás nyújtására a tagállamok számára a nagy nemzetközi eseményekkel kapcsolatban. Ezek mellett az Europol közreműködik a műszaki és bűnügyi tudományos módszerekkel kapcsolatos szakismeretek fejlesztésében és megosztásában, továbbá támogatja a tagállamok határokon átnyúló információcserével kapcsolatos tevékenységeit, valamint a határokon átnyúló nyomozásokat és műveleteket. Támogatást nyújt mind operatív, mind pénzügyi és technikai formában a közös nyomozócsoportok számára, illetve feladatai közé tartozik az általános helyzetjelentések készítése is.¹⁹ Az Europol nagyon szigorú jogi keretben működik az Europol-rendeletnek köszönhetően, amelyben az elszámoltathatóság és a felügyeleti mechanizmusok kapnak meghatározó szerepet.²⁰

Az Europol működésének példája

A közös biztonság- és védelempolitika és a szabadság, biztonság és a jogérvényesülés térségi szereplői között fennálló 2011. évi ütemterv nagy hangsúlyt fektet a Frontex növekvő szerepére, amely hidat képez az érintett szereplők között, és amely megteremtette olyan operatív együttműködési aspektus megvalósulását, mint a Földközi-tenger térségében végrehajtott Sophia-művelet, amely kiváló példája az Europol működésének.²¹ Az érintett példa nevesítése azért fontos, mert ebben nemcsak az Europol működése, hanem a tagállamok átfogó fellépése is tetten érhető.

¹⁸ BLASKÓ–BUDAHÁZI 2019: 38.

¹⁹ 2016/794. (EU) európai parlamenti és tanácsi rendelet (2016. május 11.).

²⁰ FARNIPOUR 2017 (a szerző fordítása).

²¹ FERRARO – DE CAPITANI 2016 (a szerző fordítása).

A migráció az Európai Unió egyik nagyon komoly problémája, erre vonatkozóan a Közösségnek átfogó választ kell kidolgoznia az említett válság leküzdése érdekében. Az EU 2015. június 22. napján elindította az EUNAVFOR MED Sophia²² műveletet. A misszió fő feladata, hogy szisztematikus erőfeszítéseket tegyen a migráncscempészek vagy emberkereskedők által használt, vagy gyaníthatóan használt hajók és eszközök azonosítására, elfogására és megsemmisítésére annak érdekében, hogy hozzájáruljon a szélesebb körű uniós erőfeszítésekhez, amelyek célja az embercsempész- és emberkereskedő-hálózatok üzleti modelljének megszakítása a Földközi-tenger középső és déli részén.²³

Az Europolnak meghatározó szerepet tulajdonított a Tanács a műveletet illetően, amikor azt 2018. december 31-ig meghosszabbította. A Tanács ugyanis három módosítást hajtott végre a művelet vonatkozásában, egyrészt a Sophia-művelettel kapcsolatos képzésben részt vevők tevékenységének nyomon követése, valamint új megfigyelési tevékenység végzése és információgyűjtés a líbiai illegális kőolajexportot illetően, az emberkereskedelemre vonatkozó információk megosztása a tagállami bűnüldöző hatóságokkal, a Frontexszel és az Europollal.²⁴ Az emberkereskedelem jelentős tárgyi súlyú bűncselekmény, így nem véletlen, hogy az azzal kapcsolatos információk gyűjtése elengedhetetlen a művelet sikere érdekében. Ahogy az Europol-rendelet is fogalmaz: az Europolnak az információcsere csomópontjává kell válnia. Az Europol által gyűjtött, tárolt, kezelt, elemzett és cserélt adatok olyan bűnüldözési operatív információkat is magukban foglalnak, amelyek az Europol céljai körébe tartozó bűncselekményekre vagy azokkal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó információkhoz kapcsolódnak, és amelyeket annak érdekében szereztek meg, hogy meghatározható legyen, hogy egyes konkrét bűncselekmények elkövetésére sor került-e, illetve a jövőben sor kerülhet-e.²⁵

A Sophia-művelet kihívásait az EU-n belüli szabad mozgáshoz való joggal kapcsolatos megosztottság eredményezi. Ezen a területen is meg kell találni a tagállamok legkisebb közös nevezőjét, annak érdekében, hogy egy átfogó kompromisszum keretében az ilyen vagy ehhez hasonló missziók megvalósulhassanak.²⁶

Mindezek alapján megállapítható, hogy az Europol rendkívül jelentős szerepet tölt be a bűnügyi együttműködés nemzetközi vonatkozásait illetően, hiszen az uniós szerv célja is a határokon átnyúló bűnözés felszámolása. Ennek érdekében a szervezet

²² A program nevének története egy szomáliai anyától származó csecsemő nevéhez kapcsolódik. Sophia 2015. augusztus 24. napján született a német Schleswig-Holstein fregatt fedélzetén, amelyet Sophia Schleswig-Holstein porosz hercegnőnek szenteltek.

²³ A Sophia művelet négy fázisra épül:

- a csempésztevékenység és a csempészmódszerek átfogó megértését célzó erők telepítése, e szakasz mostanra befejeződött;
- a csempészhajóknak a nyílt tengeren való partraszállását, átkutatását, lefoglalását és eltérítését előirányzó szakasz, ezt a szakaszt az ENSZ Biztonsági Tanácsának és a parti államoknak a hozzájárulása alapján a felségvizekre is kiterjesztik;
- a program kiterjesztése a parti államok területén belüli embercsempészzel vagy emberkereskedéssel gyanúsított hajók és kapcsolódó eszközök elleni operatív intézkedésekre;
- az utolsó szakasz az erők visszavonásából és a művelet befejezéséből áll.

²⁴ Lásd: www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2017/07/25/eunavformed-sophia-mandate-extended/

²⁵ 2016/794. (EU) európai parlamenti és tanácsi rendelet (2016. május 11.).

²⁶ LAPO 2019 (a szerző fordítása).

az információk gyűjtése, tárolása és továbbítása tekintetében tud hozzájárulni az egyes nemzetközi ügyek sikeréhez, így e példa is azt szolgálja, hogy a szervezet széles körben közreműködik az emberkereskedelmi hálózatok felszámolásában, és ezzel igyekszik biztosítani a migrációs kérdés bűncselekményekkel kapcsolatos oldalára a válaszadást.²⁷

Egy megállapodási javaslat az Europol és Új-Zéland között

A megállapodás célja, hogy az Europol és Új-Zéland illetékes hatóságai közötti személyes adat-továbbítás lehetővé tétele révén támogassa és megerősítse az Európai Unió tagállamaiban és Új-Zélandon működő hatóságok fellépését, valamint a bűncselekmények – többek között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus – megelőzése és az ellenük folytatott küzdelem terén megvalósuló kölcsönös együttműködésüket, egyszersmind megfelelő biztosítékokat nyújtva az emberi jogok és az egyének alapvető szabadságainak tekintetében, ideértve a magánélet védelmét és az adatvédelmet. A terrorizmus megelőzése és az ellene folytatott küzdelem, a szervezett bűnözés felszámolása, valamint a kiberbűnözés elleni küzdelem előmozdítása érdekében prioritásnak tekintendő az összes érintett bűnüldöző szerv közötti, az Európai Unión belüli és a globális partnerekkel folytatott, határokon átnyúló információcsere. Ebben az értelemben kiemelten fontos bűnüldözési együttműködést folytatni Új-Zélanddal ahhoz, hogy az Európai Unió segítséget kapjon érdekeinek fokozott védelméhez.²⁸

A javaslat háttérében egyértelműen az a célkitűzés áll, hogy a külső partnerekkel való együttműködés elengedhetetlen a transznacionális bűnözés felszámolása és a polgárok biztonságának előmozdítása érdekében. A Közösséget a 2019 márciusában bekövetkező christchurchi²⁹ támadás is egyértelműen abba az irányba terelte, hogy az EU-nak szüksége van arra, hogy személyes adatokat cserélhessen az új-zélandi hatóságokkal a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus vonatkozásában.

A megállapodásra irányuló javaslat szerint a személyes adatok kezelésének célja kizárólag a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása, valamint a büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából való feldolgozása lehet. A hatóságoknak legkésőbb az adatok továbbításának időpontjában jelezniük kell az adat továbbításának célját. Az adatkezelés elvei alapján az adatokat kizárólag a tisztességeség, a jogszerűség szerint és a megállapított célokra orientáltan kell kezelni, az adatkezelés módja tekintetében biztosítani kell a biztonságot, illetve a kicserélt adatoknak mindig pontosnak és naprakésznek kell lenniük. A személyes adatokat illetően különleges kategóriákat is meghatároztak, ilyenek a bűncselekmények áldozatai, a tanúk, valamint a bűncselekménnyel kapcsolatban információt szolgáltatni képes személyek, vagy a 18 éven aluliak, akikkel kapcsolatban a személyes adatok továbbítása tilos, kivéve, ha

²⁷ Lásd: www.operationsofia.eu/about-us/

²⁸ Európai Bizottság 2022.

²⁹ A támadás során 2019-ben egy magát szélsőjobboldalinak valló férfi 51 embert mészárolt le két új-zélandi mecsetben. Az elkövető a bűncselekmény elkövetésének időpontját megelőzően hosszan tanulmányozta a helyszínt, és egy több mint 70 oldalas kiáltványt is megfogalmazott, amelyben részletesen kifejtette bevándorlásellenességét. A 2019. március 15-én elkövetett támadás volt Új-Zéland legnagyobb és legtöbb áldozatot követelő tömeggyilkossága.

bűncselekmény megelőzése vagy az ellene való küzdelemhez ez feltétlenül szükséges. A megállapodási javaslat ugyanezeket a feltételeket fűzi az etnikai, vallási, faji vagy szexuális orientációt illető adatok továbbításához is.³⁰

A terrorizmus, valamint az egyes súlyos bűncselekményekkel szembeni küzdelem elengedhetetlenül fontos a Közösség békéje és biztonsága érdekében. Így még az EU-tól annyira távol eső országokkal való együttműködés is kiemelkedő az érintett cél elérése érdekében. Ezeknek a bűncselekményeknek, így különösen az egyes terrorcselekményeknek az elkövetése mindig nagyon megrázza a tagállamokat, így a Közösségnek célul kell kitűznie az uniós polgárok számára a biztonságba vetett hit helyreállítását, amit mi sem szolgálhat megfelelőbben, mint a világ egyes országaival való együttműködés.

Büntetőügyekben folytatott együttműködés nemzetközi megállapodásai

A büntetőügyekben való hatékony fellépés egyik alapja a nemzetállamok együttműködése, aminek alapja az a felismerés, hogy habár a büntetőjog egy az államok szuverenitásához tartozó elem, azonban a bűncselekmények elkövetése gyakran átlépi a határokat. Ez a felismerés vezette a Közösséget és a vele megállapodást kötő harmadik államokat, az így létrejövő kooperáció pedig széles körben igyekszik szolgálni a határokon átnyúló bűnözés felszámolását és a megállapodásokban részt vevő felek közötti hatékony együttműködést.

Az Európai Unió, valamint az Izlandi Köztársaság és a Norvég Királyság közötti átadási eljárásról szóló megállapodás³¹

A mai mobilis világban gyakran megtörténik, hogy a bűncselekmény elkövetésének helye és az elkövető állampolgársága szerinti állama nem azonos földrajzi területre esik, de természetesen az is gyakori, hogy a bűncselekmény elkövetője menekülni kényszerül származási országából, és így elfogására egy idegen állam területén kerül sor. E tekintetben előfordulhat, hogy a bűncselekmény elkövetőjére még büntetőeljárás lefolytatása vár, és ezen processzus miatt válik szükségessé az átadása, míg az is megtörténhet, hogy a büntetés kiszabására az elkövetővel szemben már sor került, és a büntetés végrehajtása miatt szükségeltetik az átadása.

Az Európai Unió, Izland, valamint Norvégia között kötött megállapodást azzal az óhajjal hozták létre, hogy a felek elmélyítsék az együttműködést a büntetőügyek terén. A megállapodás célja egy olyan együttműködés kialakítása, amely lehetővé teszi a gyanúsítottak és az elítéltek átadására irányuló, az Európai Unió tagállamaival folytatott

³⁰ Lásd: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0207&from=EN>

³¹ 22006A1021(01).

intézkedések előmozdítását, tiszteletben tartva az alapvető jogokat és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményt.

A megállapodás kiterjed az európai elfogatóparancsra, így ez alapján az átadás feltétele, hogy a gyanúsított abban az esetben adható át, ha az általa elkövetett bűncselekmény büntetési tételének felső határa legalább 12 havi szabadságvesztés, vagy szabadságelvonással járó intézkedés. Amennyiben a szabadságvesztést vagy a szabadságelvonással járó intézkedést már kiszabták, akkor ennek tartama legalább négy hónap, illetve az is feltétel, hogy az átadásra olyan bűncselekmény miatt kerüljön sor, amely tényállási elemektől és minősítéstől függetlenül az átadást végrehajtó állam joga szerint is bűncselekmény. Természetesen az itt meghatározott feltételek alól is van kivétel, amennyiben az átadás iránt intézkedő állam joga szerint az adott bűncselekmény büntetési tételének felső határa három év, és a megállapodásban nevesített bűncselekményről van szó – úgymint emberkereskedelem, terrorizmus, bünszervezetben való részvétel, fegyverek, lőszeres vagy robbanóanyagok tiltott kereskedelme –, akkor a kettős büntetőség elvére tekintet nélkül az átadást biztosítani kell.³² A megállapodásban részt vevő feleknek azonban nem minden esetben kell végrehajtaniuk az átadást, a dokumentum olyan kivételeket sorol az átadás megtagadásának okait illetően, mint hogy a bűncselekmény a végrehajtó államban közkegyelem alá esik, vagy a terhelt a végrehajtó állam joga szerint életkorára tekintettel nem vonható büntetőjogi felelősségre, ezek alapján az elfogatóparancsnak megfelelő átadást meg kell tagadni.³³

Látható, hogy a megállapodás meghatározó feltételeket alkalmaz annak érdekében, hogy az átadásra sor kerüljön. Annak, hogy egy adott, a megállapodásban részt vevő államban elfogott gyanúsítottat a bűncselekmény elkövetésének helye szerinti államnak átadnak, egyértelműen szolgálja az eljárást lefolytató állam büntetőigényének érvényesítésére való törekvését. Hiszen a büntetőjog célja is pontosan ez, hogy az állam érvényre juttathassa a bűncselekmény elkövetőjével szemben a büntetőjogi igényét. A már kiszabott büntetések vonatkozásában az átadás elsősorban a származás szerinti országba irányul, ennek célja egyértelműen az, hogy az elítélt olyan országban tölthesse le a büntetését, ahonnan gyökerei erednek, és így ne kelljen a nyelvi korlátokkal küzdenie, valamint az átadás következtében családjával is intenzívebb kapcsolatot tarthasson. Az elítélt hazájába való átadása tehát kellően szolgálja a reszocializációs célokat.

Az Európai Unió és Japán közötti megállapodás a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről³⁴

A büntetőeljárás lefolytatásához és a tényállás tisztázásához elengedhetetlenül szükséges az egyes bizonyítékok beszerzése. Ennek keretében nemcsak személyi, de tárgyi bizonyítékok is előtérbe kell hogy kerüljenek, azonban előfordulhat, hogy ezek a bizonyítékok az eljárást lefolytató államhoz képest más állam területén találhatók, vagy

³² 22006A1021(01) 2. cikk.

³³ 22006A1021(01) 4. cikk.

³⁴ 22010A0212(01).

az eljárás során meghallgatandó tanúk más állam területén élnek. Ennek a problémának a kiküszöbölése végett született megállapodás a Közösség és Japán között. A megállapodást a felek azzal az óhajjal hozták létre, hasonlóan a Közösség, Izland és Norvégia közötti megállapodásához, hogy elmélyítsék a bűnügyi együttműködés terén fennálló kapcsolatukat, és ezen elmélyült kapcsolatnak köszönhetően felvegyék a küzdelmet a bűnözéssel szemben. A megállapodás harmadik cikke rögzíti, hogy a kölcsönös jogsegély többek között kiterjed a tanúvallomások felvételére, illetve a videókonferencia útján való kihallgatásra, személyek tárgyak és helyek megvizsgálására, hollétük felderítésére vagy azonosítására, illetve tárgyak megszerzésére elsősorban házkutatás és lefoglalás során.³⁵ A megállapodás értelmében az államoknak központi hatóságot kell kijelölniük a kölcsönös jogsegély iránti megkeresés elküldését, átvételét, megválaszolását illetően, a felek megállapodtak abban, hogy nincsen szükség a megállapodás alapján továbbított iratok hitelesítésére.³⁶ A felek egyértelműen rögzítették a jogsegély megtagadásának okait, nem lehet ugyanis teljesíteni a megkeresést, ha az politikai bűncselekményre vonatkozik, vagy politikai bűncselekménnyel összefüggő más bűncselekményre, illetve ha az sérti a szuverenitáshoz, a közrendhez, illetve a biztonsághoz fűződő alapvető érdeket. Alapos indokkal feltételezhető, hogy a jogsegély iránti megkeresés célja az érintett személy ellen faji vagy etnikai származása, vallása, nemzetisége, politikai nézete vagy neme miatti vádemelés vagy büntetés, vagy hogy az érintett személy az említett okok bármelyike miatt hátrányos helyzetbe kerülhet. Illetve a res iudicata is kizárja a megkeresés teljesítését, valamint ha a megkeresés nem felel meg e megállapodás követelményeinek.³⁷ Összefoglalva meg kell állapítani, hogy a Közösség és a távol-keleti ország közötti megállapodás széles körben szolgálja a büntetőeljárások sikerét, hiszen a megfelelő bizonyítékok nélkül a büntetőjogi felelősség alátámasztása elképzelhetetlen. Ennek megfelelően a Közösségnek együtt kell működnie más harmadik államokkal, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy az elkövetett bűncselekmény ne maradjon büntetés nélkül.

Megállapodás az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között a kölcsönös jogsegélyről³⁸

Az itt említett megállapodás nem kizárólag a büntetőügyekre vonatkozik, hiszen tartalmaz előírásokat a közigazgatási hatóságokkal kapcsolatban is, viszont rendelkezéseinek jelentős része mégis a bűnügyi együttműködést szolgálja. Akárcsak az EU Japánnal kötött megállapodása, ez is elsősorban a bizonyítékok megszerzésére, a tanúvallomások felvételére és emellett közös nyomozócsoportok létrehozására irányul.

A megállapodás rögzíti a tanúvallomások és a szakértők meghallgatása kapcsán, hogy a Közösség tagállamai és az Amerikai Egyesült Államok közreműködnek olyan technológiai feltételek kialakításában, amelyeken keresztül a videóátvitel biztosított lesz.

³⁵ 22010A0212(01) 3. cikk.

³⁶ 22010A0212(01) 4. cikk.

³⁷ 22010A0212(01) 11. cikk.

³⁸ 22003A0719(02).

Ennek oka egyértelműen a költséghatékonyság, hiszen nyilvánvaló, hogy a tanúk és a szakértő egyik államból egy másik államba való utazása rengeteg anyagi és időbeli ráfordítást igényel, ami egyértelműen lassítja a büntetőeljárás lebonyolítását, tehát a megállapodás e része nyilván egy gördülékenyebb processzus lefolytatásához járul hozzá.³⁹

A megállapodásban részes felek előirányozták a közös nyomozó csoportok létrehozását egy vagy több tagállamban, illetve az Amerikai Egyesült Államokban, a nyomozások és a büntetőeljárások lefolytatásának megkönnyítése érdekében. Az ide vonatkozó szabályozás természetesen teret hagy a nyomozócsoport kialakításában közreműködő államok hatóságainak, ugyanis a csoport működésének helyét, idejét, összetételét, valamint a működésére vonatkozó eljárásokat a kooperációban részt vevő államok határozzák meg. Az érintett államok által kijelölt illetékes hatóságok között közvetlen kommunikációnak kell zajlania, kivéve, ha az ügy bonyolultságára vagy kiterjedtségére tekintettel központi összehangolásra van szükség.⁴⁰ A megállapodás egyértelműen megadja, hogy a megkereső állam a megkeresett államtól kapott bizonyítékot, illetve információt pontosan mire használhatja fel, ilyenek a nyomozás és a büntetőeljárás céljai, a közbiztonságot fenyegető közvetlen és komoly veszély elhárítása, vagy bármely más célra, amennyiben ehhez a megkeresett állam hozzájárul.⁴¹

A megállapodás tehát kiterjed a büntetőügyek egyszerű és időhatékony elintézésére, tekintettel a megállapodásban részt vevő államok céljaira, amely egyrészt annak megkönnyítése, hogy a megállapodásban részt vevő felek között jobban megkönnyítsék az együttműködést, valamint, hogy hatékonyabban küzdjenek a bűnözés ellen, ami saját demokratikus társadalmuk és közös érdekeik megóvásának eszköze.

Mindezek alapján itt is megfigyelhető az EU tenni akarása a határokon átnyúló bűnözés leküzdése érdekében, ennek megfelelően az olyan fejlett országokkal, mint az USA is igyekszik hatékony és kölcsönös előnyöket tartalmazó kapcsolatot fenntartani, hiszen az említett megállapodásban részt vevő feleknek is érdeke a biztonság széles körű megeremtése.

Összegzés

A tanulmány célja elsősorban az volt, hogy kiemelje az Európai Unió büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködése terén a lényeges nemzetközi, vagyis harmadik államokat érintő pontokat. Természetesen a Közösség széles körben törekszik arra, hogy felvegye a harcot azokkal a súlyos bűncselekményekkel, amelyek nap mint nap fenyegetik az uniós polgárok békéjét és biztonságát. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy az együttműködés ne csak a tagállamok között, hanem egyes harmadik országokkal is fennálljon. Azonban az egész rendszert mozgató kölcsönös bizalom elve, elsősorban csak az EU-s országok között érhető tetten, feltehető tehát a kérdés, hogy e vonatkozásban az uniós jogi előírásoknak van-e olyan külső hatása, amely alapján az abban foglaltak

³⁹ 22003A0719(02) 6. cikk.

⁴⁰ 22003A0719(02) 5. cikk.

⁴¹ 22003A0719(02) 9. cikk.

érvényesülése elvárható a harmadik országok relációjában.⁴² A bűnözés ugyanis jelentősen megváltozott a 21. században, nem véletlen, hogy az egyes kibertámadások ma már bárholnan elindíthatók és óriási károkat okozhatnak. De csak ha a terrortámadásokra gondolunk, korábban egy ilyen bűncselekmény elkövetésének igazán magas „ára” volt, ma azonban egyszerűen hozzá lehet jutni olyan anyagokhoz, amelyekből a lehető leghatásosabb robbanószerkezetet is létre lehet hozni. A migráció is jelentős problémát okoz, hiszen ezzel egyidejűleg megugrik az emberkereskedelem és az embercsempészés aránya is, amelyek szintén nagyon komoly kihívást jelentenek. A szervezett bűnözői csoportok működése mára szintén átalakult, teljes mértékben követhetetlen és átláthatatlan konspiratív rendszerek jelennek meg, amelyek szintén megnehezítik a tagok felderítését és felelősségre vonását. Mi sem lehet jobb reakció a bűnözés nemzetközivé válására, mint egy széles körű nemzetközi összefogás, amely biztosítja a bűncselekmények elkövetésével szembeni átfogó fellépést.

Irodalomjegyzék

- ALFÖLDI Ágnes Dóra (2011): a Bűnügyi Együttműködés általános kérdései az Európai Unióban. *Európai Jog*, 11(2), 13–17.
- BLASKÓ Béla – BUDAHÁZI Árpád (2019): *A nemzetközi bűnügyi együttműködés joga*. Budapest: Dialóg Campus – Wolters Kluwer.
- CSÁSZÁR Máttyás (2011): A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés intézményi jogi aktusai a Lisszaboni Szerződés előtt és után. *De Iurisprudentia et Iure Publico*, 5(3), 1–44.
- Európai Bizottság (2022): *A Tanács határozata az egyrészről az Európai Unió, másrészről Új-Zéland közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniói Ügynöksége (Europol), valamint a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem terén illetékes új-zélandi hatóságok közötti cseréjéről szóló megállapodás megkötéséről*. COM(2022) 208 final. Online: www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/AUTRES_INSTITUTIONS/COMM/COM/2022/06-15/COM_COM20220208_HU.pdf
- FARNIPOUR, Ramin (2017): The Evolving Face of European Criminal Justice in an Ever-Changing World. *ERA Forum*, 17, 279–286. Online: <https://doi.org/10.1007/s12027-017-0450-y>
- FAZEKAS Judit (2012): Bel- és igazságügyi együttműködés az Európai Unióban – a hágai programtól a stockholmi programig. In VÓKÓ György (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok*. Budapest: Országos Kriminológiai Intézet, 26–48.
- FERRARO, Francesca – DE CAPITANI, Emilio (2016): The New European Border and Coast Guard: Yet Another “Half Way” EU Reform? *ERA Forum*, 17(3), 385–398. Online: <https://doi.org/10.1007/s12027-016-0447-y>
- KARSAI Krisztina (2022): Bűnügyi együttműködés a közel-keleti országokkal. *Scientia et Securitas*, 3(1), 1–11. Online: <https://doi.org/10.1556/112.2022.00092>

⁴² KARSAI 2022: 5.

- LAPO, Amanda (2019): *EUNAVFOR–MED Operation Sophia: Navigating Competing Demands*. IISS, 2019. október 10. Online: www.iiss.org/blogs/military-balance/2019/10/eunavfor-med-operation-sophia-mandate-extension
- LIGETI Katalin (2002): Az Európai Unió büntetőpolitikája. *Állam- és Jogtudomány*, 43(1–2), 73–97.
- NAGY Zoltán (2020): A kiberbűncselekmények szabályozása. In KISS Tibor (szerk.): *Kibervédelem a bűnügyi tudományokban*. Budapest: Dialóg Campus.
- SZABÓ Barna (2018): Nemzetközi bűnügyi együttműködés a regionális integráció fejlődése során. *Magyar Rendészet*, 18(3), 163–177. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2018.3.11>
- SZABÓ Marcell – DEBISSO Kinga – GYENEY Laura – PÜKÖSTY András szerk. (2018): *Az Európai Unió jogának alapjai*. Budapest: Pázmány Press.
- TURMO, Araceli (2020): Towards European Criminal Procedural Law First Part. *European Papers*, 5(3), 1247–1250. Online: <https://doi.org/10.15166/2499-8249/434>

Jogi források

- Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2016/794. rendelete a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniós Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB, és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=HU>
- Megállapodás az Európai Unió és Japán között a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről. 22010A0212(01). Online: [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22010A0212\(01\)&from=HU](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22010A0212(01)&from=HU)
- Megállapodás az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti kölcsönös jogsegélyről. 22003A0719(02). Online: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22003A0719\(02\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22003A0719(02)&from=HU)
- Megállapodás az Európai Unió, valamint az Izlandi Köztársaság és a Norvég Királyság között az Európai Unió tagállamai, valamint Izland és Norvégia közötti átadási eljárásról. 22006A1021(01). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A22006A1021%2801%29>

